

В.Я.КОЧЕРГА

Устимівська дослідна станція рослинництва

Інституту рослинництва ім. В.Я. Юр'єва НААН

с. Устимівка, Глобинський р-н, Полтавська обл., 39074, Україна

e-mail:uds@kremen.ukrtel.net

ВИДОВИЙ СКЛАД КОЛЕКЦІЇ КОРМОВИХ КУЛЬТУР УСТИМІВСЬКОЇ ДОСЛІДНОЇ СТАНЦІЇ РОСЛИНИЦТВА

Колекція кормових культур Устимівської дослідної станції рослинництва (далі УДСР) налічує 1550 колекційних зразків, що належать до 41 культури 114 ботанічних видів. Генофонд колекції розділений на три групи: бобові, злакові, та малопоширені кормові культури. В статті наведено видовий склад колекції кормових культур. Дано характеристику сортам бобових та злакових культур, які вирощуються в Полтавській області. Надано детальну інформацію про колекцію малопоширених кормових культур. Наведені результати багаторічного вивчення колекційних зразків за морфологічними та господарсько-цінними ознаками. Виділені перспективні зразки, такі що можуть бути використані як вихідний матеріал в селекції сортів на високу продуктивність (зелена маса, сіно та насіння), облистяність, потужність травостою, стійкість проти хвороб та шкідників.

Ключові слова: *видовий склад, бобові трави, злакові трави, малопоширені трави*

ВСТУП

Біорізноманіття, крім його самодостатньої цінності, постачає людство усім необхідним для існування. Воно забезпечує функціонування екосистем, у тому числі стабільність клімату, підтримує кругообіг та очистку природних вод і збереження ґрунтів. Біорізноманіття забезпечує населення продуктами харчування, ліками, сировиною для промисловості, формує безпечне для життя і здоров'я довкілля.

Флора кормових культур (рослин) включає давно відомі та малопоширені види, такі що впроваджуються в культуру (нові культури), а також не вивчені й не використані у культурі рослини. Всі вони становлять понад 200 видів, що належать до 15 ботанічних родин [1].

За період з 1988 по 2013 роки співробітниками Устимівської дослідної станції рослинництва створено колекцію кормових культур, основою для якої стала світова колекція кормових культур Всесоюзного науково-дослідного інституту рослинництва ім. М.І. Вавилова (м. Ленінград). Наразі дана колекція налічує 1550 зразків, що належать до 41 культури 114 ботанічних видів. Колекція кормових культур представлена селекційними сортами України та зарубіжних країн, місцевими сортами та формами, дикими формами. Велике значення надається вивченню та збору генетичних ресурсів природної флори України, зокрема, залученню в колекцію дикоростучих форм та місцевих популяцій кормових рослин з метою ведення в культуру та використання як вихідного матеріалу для селекції.

Колекційні зразки кормових культур проходять вивчення за комплексом господарсько-цінних ознак та біохімічних показників. У результаті всебічного вивчення зразків кормових культур сформовано ознакову колекцію, яка налічує 50 зразків. Щорічно проводиться вивчення набору зразків, які виділено в процесі попереднього обстеження та розмноження. До проблем роботи з кормовими культурами можна віднести малу вивченість

ФОРМУВАННЯ, ВИВЧЕННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ КОЛЕКЦІЙ

окремих кормових культур, відсутність стандартів для деяких культур та їх видів, відсутність даних по нових зразках.

Метою проведеної роботи по створенню колекції кормових культур на дослідній станції було формування різновидової колекції кормових культур на Україні, систематизація, вивчення та залучення нових цінних зразків у селекційну роботу, як джерел та донорів господарсько-цінних ознак. При проведенні роботи вирішувалася низка завдань, серед яких:

- обґрунтування та проведення інтродукції зразків генофонду селекційного походження, місцевих форм та диких співродичів культурних рослин;
- вивчення світового генофонду рослин, формування ознакових, базових, генетичних та інших колекцій;
- виділення джерел господарсько-цінних ознак, необхідних для створення нових урожайних високоякісних та генетично захищених сортів і гібридів в різних ґрунтово-кліматичних зонах України;
- формування та ведення Інформаційної системи по генетичних ресурсах рослин, створення Національного каталогу генетичних ресурсів рослин України;
- забезпечення науково-дослідних установ України насінням та посадковим матеріалом джерел цінних ознак та інформацією про них.

МАТЕРІАЛИ, УМОВИ ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Матеріалом для досліджень слугували 1550 колекційних зразків кормових культур, що належать, що належать до 41 культури 114 ботанічних видів. Генофонд колекції розділений на три групи: бобові, злакові, та малопоширені кормові культури [2]. Оцінку зразків проводили на колекційних посівах відділу кормових культур Устимівської дослідної станції рослинництва у 1988-2011 рр.. Закладку дослідів, фенологічні спостереження, польові та лабораторні дослідження проводили згідно “Методичних вказівок по вивченню колекції багаторічних кормових трав”[3].

РЕЗУЛЬТАТИ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Бобові культури (*Fabaceae*) поширені на різних типах природних кормових угідь. В травостоях сіножатей і пасовищ Полісся і Лісостепу вони займають 10-20 % від усієї маси урожаю, менше їх у Степу. Близько 90 % видів бобових задовільно і добре поїдає худоба. Це пов'язано з високим вмістом в них перетравного протеїну (близько 6%), а також з їх подовженим періодом цвітіння і меншим огрубінням після цвітіння. Їх недоліком є те, що вони можуть викликати захворювання на тимпанію, за виключенням лядвенцю рогатого (*Lotus corniculatus* L), еспарцету посівного (*Onobrychis arenaria* (Kit.) DC.), конюшини повзучої (*Trifolium repens* L.) [4]. Станом на 01.01.2011 року колекція бобових кормових культур УДСР налічує 649 зразків, що належать до 5 культур 35 видів (табл. 1).

Широким видовим різноманіттям представлена колекція конюшини. Найбільш поширеним видом є конюшина лучна (*Trifolium pratense* L.) відома в Україні та Росії з середини XVIII ст. В наш час основні райони вирощування конюшини лучної – Україна, Центральна Нечорноземна зона Росії, Білорусь, країни Балтії.

Селекцією конюшини займалися багато науково-дослідних установ та селекційних центрів України. Один з них – Полтавський інститут АПВ, вчені якого вивели низку сортів цієї культури. Найбільш відомий з них районований сорт для всієї зони Лісостепу України – Полтавська-75 (Україна, UDS00075). В кормовиробництві широко використовуються такі види конюшини: лучна, гібридна (*Trifolium hybridum* L) та повзуча. Із зразків конюшини лучної як високопродуктивні сорти для виробництва та вихідний матеріал для селекції можна рекомендувати сорти Миронівського інституту пшениць. Це Миронівська 5 (Україна, UDS00073) та Миронівська 45 (Україна, UDS00074). Ці зразки високоврожайні та стійкі проти хвороб. Мають добрий травостій, облистяність 55-65%.

Видовий та кількісний склад колекції бобових кормових культур УДСР

Вид	К-сть, зразків, шт.	Вид	К-сть, зразків, шт.
<i>Medicago sativa</i> L.	175	<i>Onobrichis tanaitica</i> Spreng.	2
<i>Medicago x varia</i> T.Martun.	65	<i>Onobrichis transcaucasica</i> Crossh.	11
<i>Medicago falcata</i> L.	16	<i>Trifolium pratense</i> L.	51
<i>Medicago scutellata</i> (L.) Mill.	4	<i>Trifolium repens</i> L.	44
<i>Medicago romanica</i> Prod.	3	<i>Trifolium hybridum</i> L.	36
<i>Medicago lupulina</i> L.	3	<i>Trifolium ambiguum</i> Bieb.	5
<i>Medicago blanchiana</i> Boiss.	1	<i>Trifolium fragiferum</i> L.	5
<i>Medicago intertexta</i> (L.) Miller	1	<i>Trifolium arvense</i> L.	5
<i>Medicago minima</i> (L.) Bartalini	1	<i>Trifolium medium</i> L.	4
<i>Medicago rigidula</i> (L.) All.	1	<i>Trifolium campestre</i> Schreber	3
<i>Melilotus albus</i> Medik.	27	<i>Trifolium hirtum</i> All.	2
<i>Melilotus officinalis</i> (L.) Pall	13	<i>Trifolium montanum</i> L.	2
<i>Melilotus dentatus</i> (Waldst.et Kit.) Pers.	1	<i>Trifolium angustifolium</i> L.	1
<i>Melilotus volgicus</i> Poir.	1	<i>Trifolium campestre</i> Schreb.	1
<i>Onobrichis arenaria</i> (Kit.) DC.	85	<i>Trifolium molinerii</i> Hornem.	1
<i>Onobrichis vicifolia</i> Scop.	18	<i>Trifolium pannonicum</i> Jacq.	1
<i>Onobrichis sibirica</i> (Sirj.) Turcz. ex Grossh	2	<i>Lotus corniculatus</i> L.	58

Основну частину колекції люцерни (64%) представляє люцерна посівна (*Medicago sativa* L.), що займає провідне місце у кормовиробництві Полтавщини. Основною установою в регіоні, яка займається селекцією даної культури в наш час є Полтавський інститут АПВ. Їхні сорти: Лідія, Віра, Полтавчанка занесені до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні. Слід зазначити, що сорт Полтавчанка є загальноприйнятим Національним стандартом. За результатом комплексного вивчення колекції люцерни виділились зразки, які можна використовувати в селекції як донори високої урожайності зеленої маси (4,0-4,2 кг/м²) і сіна (0,85-0,92 кг/м²), високої облистяності рослин (36,0%-38,0%). Це зразки: Херсонська 9 (Україна, UDS00244), Полтавчанка (Україна, UDS00236), Лада (Росія, IUDS000610), Звездочка (Росія, IUDS000434), Вавиловская юбилейная (Росія, IUDS000445), Adonis (Румунія, IUDS000434), Globus (Швеція, IUDS000445), місцева (Китай, UDS00208), FD - 100 (Франція, UDS00211), місцева (Китай, UDS00209), Віра (Україна, UDS00235), Жидурне (Литва, IUDS000914). Особливу увагу слід звернути на сорт люцерни Полтавчанка. Погодні умови в роки досліджень (2008-2010 рр.) відзначалися значною мінливістю за основними фазами розвитку рослин люцерни мінливої, зі значним дефіцитом опадів. За роками: 2008 – близький до оптимального, 2009 – спекотний, сухий, 2010 – дуже спекотний, сухий. Це дало змогу оцінити сорт Полтавчанка за комплексом господарсько-цінних ознак. В усі роки вивчення сорт мав високий урожай насіння (10,5-11,5 г/м²), зеленої маси (3,8-4,20 кг/м²) та сіна 0,87-0,9 кг/м²).

За вмістом незамінних амінокислот в кормовій масі люцерни виділились сорти Краснодарская ранняя (Росія, IUDS000296), Лунинская - 1 (Росія, IUDS000950), Вера (Росія, IUDS000719).

Для селекції тимпанійно-безпечних сортів люцерни, як вихідний матеріал рекомендуються такі джерела:

- зі зниженим вмістом піноутворюючих речовин: дикорослі популяції люцерни посівної (IUDS33507), люцерни жовтої (IUDS13161), (IUDS35004) та сорти люцерни мінливої Зарница (IUDS000613), Лунинская - 1 (IUDS 000950), Омская 8893 (Росія,

ФОРМУВАННЯ, ВИВЧЕННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ КОЛЕКЦІЙ

IUDS000131), люцерни посівної Краснодарська рання (Росія, IUDS000296), Иртышская (IUDS000125);

- зі зниженим вмістом сапонінів: дикорослі популяції люцерни посівної (IUDS6114), (IUDS6115) та сорти Жидурне (IUDS38914), Тібетська (IUDS25782), Куйбышевская (IUDS29975), Аугуне 2 (IUDS317012), Камалинская - 530 (IUDS23425);

- з підвищеним вмістом танінів – дикоросла популяція люцерни посівної (IUDS000117) та сорти Миронівська 7 (Україна, IUDS000853), Надежная (IUDS000886).

Тонконогові (злакові) культури - *Poaceae* (*Gramineae*) є домінуючою групою рослин на низинах, у лісостепових, степових і гірських районах. Вони становлять 60-70% усього травостою. Злакові трави за використанням на сіно, пасовищний корм і силос займають перше місце порівняно з іншими групами багаторічних трав [5]. З великої кількості тонконогових, що ростуть на сінокосах і пасовищах, найбільше значення мають близько 30 видів, які введені в культуру, або є перспективними для поліпшення природних кормових угідь. Колекція злакових кормових культур Устимівської дослідної станції рослинництва налічує 647 зразків, що належать до 14 культур 35 видів (табл. 2).

Таблиця 2

Видовий та кількісний склад колекції тонконогових кормових культур УДСР

Вид	К-сть, зразків, шт.	Вид	К-сть, зразків, шт.
<i>Agropyron pectinatum</i> (Bieb) Beauv.	32	<i>Agrostis gigantea</i> Roth	15
<i>Agropyron cristatum</i> (L.) Gaertn.	19	<i>Agrostis alba</i> L.	8
<i>Agropyron dasyanthum</i> Ledeb.	9	<i>Agrostis capillaris</i> L.	1
<i>Agropyron intermedium</i> (Host) Beauv.	1	<i>Agrostis stolonifera</i> L.	1
<i>Agropyron lavrenkoanum</i> Prokud.	1	<i>Dactylis glomerata</i> L.	114
<i>Agropyron trachycaulus</i> (Link) Richt.	1	<i>Bromopsis inermis</i> (Leys.) Holub.	146
<i>Agropyron fragile</i> (Roth) Nevski	1	<i>Bromopsis riparia</i> (Rehm.) Holub	1
<i>Anisantha tectorum</i> (L.) Nevski	8	<i>Bromopsis erecta</i> (Huds.) Fourr s.l.	5
<i>Anisantha sterilis</i> (L.) Nevski	10	<i>Elymus canadensis</i> L.	10
<i>Arrhenatherum elatius</i> (L.) J. et C.Presl	19	<i>Elymus dahuricus</i> Turcz.	5
<i>Festuca arundinacea</i> Schreb	40	<i>Elymus fibrosus</i> (Schrenk) Tzvelev	1
<i>Festuca rubra</i> L.	28	<i>Elymus sibiricus</i> L.	4
<i>Festuca pratensis</i> Huds.	45	<i>Lolium italicum</i> A. Br.	1
<i>Festuca orientalis</i> (Hack.) Krecz.	3	<i>Lolium multiflorum</i> Lam.	9
<i>Festuca gigantea</i> (L.) Will.	1	<i>Lolium perenne</i> L.	24
<i>Poa pratensis</i> L.	17	<i>Phleum pratense</i> L.	41
<i>Alopecurus pratensis</i> L.	5	<i>Psathyrostachys juncea</i> (Fisch.) Nevski	12
<i>Roegneria trachycaulon</i> (Link) Nevski	5	<i>Elytrigia repens</i> (L.) Desv. ex Nevski	2
<i>Phalaroides arundinacea</i> (L.) Rausch	2		

За кормовими якостями серед тонконогових найкращими вважаються: костриця лучна (*Festuca pratensis* Huds), тимофіївка лучна (*Phleum pratense* L.), пажитниця багаторічна (*Lolium perenne* L.), тонконіг лучний (*Poa pratensis* L), пирій повзучий (*Elytrigia repens* (L.) Desv. ex Nevski) і безкореневищний (*Roegneria trachycaulon* (Link) Nevski); добримі - лисохвіст лучний (*Alopecurus pratensis* L.), пажитниця багатоквіткова (*Lolium multiflorum* Lam.), грятниця збірна (*Dactylis glomerata* L.), стоколос безостий (*Bromopsis inermis* (Leys.) Holub.), райграс високий (*Arrhenatherum elatius* (L.) J. et C.Presl); середніми - стоколос прямий (*Bromopsis erecta* Huds.), мітлиця велетенська (*Agrostis gigantea* Roth) і звичайна (*Agrostis alba* L.), костриця червона (*Festuca rubra* L.) і очеретяна (*Festuca arundinacea* Schreb), очеретянка звичайна (*Phalaroides arundinacea* (L.) Rausch), житняк гребінчастий (*Agropyron cristatum* (L.) Gaertn.). Колекція тонконогових кормових культур

ФОРМУВАННЯ, ВИВЧЕННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ КОЛЕКЦІЙ

Устимівської дослідної станції рослинництва має в своєму арсеналі представників усіх цих видів. Найбільш вивчені колекції стоколосу безостого та грястиці збірної. Із колекції стоколосу безостого можна рекомендувати як вихідний матеріал для селекції за кормовою продуктивністю (урожайністю зеленої маси 1,59-1,84 кг/м², сіна 0,75-0,85 кг/м², облістяністю 32,5-5,5%) зразки: Горинський (Україна, IUDS000629), Хабаровський (Росія, IUDS000200), Carlton (Канада, IUDS000396), Пелур (IUDS000141), дикоростучі зразки (Україна, IUDS000629, IUDS000646, IUDS000130, IUDS000581).

За результатом трирічного вивчення колекційних зразків грястиці збірної за морфологічними та цінними господарськими ознаками були виділені перспективні зразки, для практичного використання як вихідний матеріал в селекції сортів за високою продуктивністю зеленої маси (0,91-0,93 кг/м²) Магутня (Білорусь, IUDS000090), Изумрудная (Білорусь, IUDS000254), Нева (Росія, IUDS0000560), Київська пізня (Україна, IUDS000803) та дикорослі зразки (Україна, IUDS000878, IUDS000654, IUDS000311).

Наразі колекція малопоширених кормових культур, що формується на Устимівській дослідній станції рослинництва, нараховує 124 зразки 22 культури (44 ботанічних видів) з 13 країн світу: України, Росії, Австрії, Болівії, Бразилії, Греції, Заїру, Естонії, Індії, Китаю, Мексики, США та Франції (табл.3).

Таблиця 3

Видовий та кількісний склад колекції малопоширених кормових культур

Вид	К-сть, зразків, шт.	Вид	К-сть, зразків, шт.
<i>Galega orientalis</i> L.	4	<i>Amaranthus cruentus</i> L.	16
<i>Galega officinalis</i> L.	8	<i>Amaranthus hybridus</i> L.	14
<i>Galega ambiguum</i> M.B.	1	<i>Amaranthus hypochondriacus</i> L.	6
<i>Malva crispa</i> L.	1	<i>Amaranthus caudatus</i> L.	13
<i>Malva meluca</i> Graebn.	1	<i>Amaranthus bouchoni</i> Thell.	1
<i>Malva pulchella</i> L.	1	<i>Amaranthus albus</i> L.	3
<i>Malva verticillata</i> L.	1	<i>Amaranthus lividus</i> L.	3
<i>Bunias orientalis</i> L.	1	<i>Amaranthus cvinpus</i>	1
<i>Lavatera thuringiaca</i> L.	1	<i>Amaranthus flavus</i> L.	2
<i>Eleusine coracana</i> (L.) Gaert. ssp. coracana	1	<i>Amaranthus tricolor</i> L.	1
<i>Tetragonolobus purpureus</i> Moench	1	<i>Amaranthus aureus</i> Dietr.	2
<i>Silphium perfoliatum</i> L.	1	<i>Amaranthus spinosus</i>	2
<i>Dalea sundance</i> L.	1	<i>Amaranthus mangostatus</i> L.	1
<i>Spergula arvensis</i> L.	1	<i>Amaranthus pivelegenus</i> L.	1
<i>Ornithopus sativus</i> Brot.	1	<i>Amaranthus olerazeus</i> Roxb.	1
<i>Echinochloa frumentacea</i> Link	4	<i>Amaranthus paniculatus</i> L.	5
<i>x Festulolium</i>	1	<i>Amaranthus chlorostachis</i> L.	1
<i>Psathyrostachys juncea</i> (F.) Nevski	12	<i>Amaranthus elegans</i>	1
<i>Koeleria cristata</i> (L.) Pers	1	<i>Amaranthus deflexus</i> L.	1
<i>Isatis tinctoria</i> L.	1	<i>Amaranthus poligamus</i> L.	1
<i>Cynosurus cristatus</i> L.	1	<i>Amaranthus lencospermus</i> S. wats	1
<i>Vulpia ciliata</i> Dumort.	1	<i>Rumex confertus</i> L.	1

Основне місце в колекції малопоширених культур займає амарант (*Amaranthus* L.) який характеризується унікальним хімічним складом насіння та листя, а також значною екологічною пластичністю та стійкістю до несприятливих абіотичних та біотичних факторів, є цінною сільськогосподарською рослиною з широким спектром народно-

ФОРМУВАННЯ, ВИВЧЕННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ КОЛЕКЦІЙ

господарчого значення [6]. Це культура харчового, кормового, олійного, фармакологічного та декоративного призначення. Колекція амаранту сформована на Устимівській дослідній станції нараховує 84 зразки (22 ботанічних видів). Країни походження матеріалу: Україна, Австрія, Аргентина, Болівія, Греція, Естонія, Заїр, Індія, Китай, Куба, Мексика, Нігерія, Німеччина, Польща, Росія, США, Франція. Серед зразків, котрі проходили вивчення, виділились: за урожайністю зеленої маси (1,4-1,7 кг/м²) *Amaranthus hybridus* L. (UDS00042), *Amaranthus cruentus* L. (IUDS0804), *Amaranthus hybridus* L. (UDS00018); високою урожайністю насіння (410,0-512,0 г/м²) *Amaranthus caudatus* L. (IUDS00817), *Amaranthus flavus* L. (IUDS0822); висотою рослин (118-125 см) *Amaranthus hypochondricus* L. (UDS00034), *Amaranthus cruentus* L. (IUDS0807).

Культура козлятнику у колекції представлена 3 ботанічними видами: козлятником східним (*Galega orientalis* L.), лікарським (*Galega officinalis* L.) та мінливим (*Galega ambiguum* M.B.). Це одна з найцінніших нетрадиційних багаторічних бобових рослин, що має практичне значення у кормовиробництві, бджільництві та медицині [7]. Районований сорт козлятнику східного Кавказький бранець виділяється високою урожайністю зеленої маси та насіння, зимостійкістю, посухостійкістю. На нашу думку він є одним із кращих сортів української селекції серед малопоширених культур.

ВИСНОВКИ

На базі Устимівської дослідній станції рослинництва починаючи з 1988 року сформована та зберігається у вигляді насіння колекція кормових культур, яка налічує 1550 зразків 41 культури 114 ботанічних видів з 14 країн світу. Створена колекція репрезентує видове різноманіття кормових культур. Пропагує їх поглиблене вивчення та широке залучення в кормовиробництво та інших галузях народного господарства.

За результатами багаторічного вивчення колекційних зразків за морфологічними та господарсько-цінними ознаками були виділені перспективні зразки, такі що можуть бути використані як вихідний матеріал в селекції сортів кормових культур. А саме по бобових культурах виділено цінний матеріал за кормовою продуктивністю, висотою рослин в період масового цвітіння, зниженим вмістом піноутворюючих речовин, зниженим вмістом сапонінів, підвищеним вмістом танінів; по злакових культурах: з високою кормовою продуктивністю (зелена маса, сіно та насіння), облістяністю, потужністю травостою, висотою рослин на 20-й день після скошування, стійкістю до хвороб та шкідників; по малопоширених культурах: підвищеною урожайністю зеленої маси і насіння, висотою рослин. Робота з вивчення генофонду кормових культур в НЦГРРУ проводиться з урахуванням перспектив селекційної роботи по кормових культурах в Україні.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Утеуш Ю.А., Лобас М.Г. Кормові ресурси флори України. – Київ, Наукова думка, 1996. – 108 с.;
2. Харченко Ю.В., Кочерга В. Я. Характеристика господарсько-біологічної цінності колекції кормових культур на Устимівській дослідній станції рослинництва // Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. – 2005.– т. 4, №23.– С.73 - 78.;
3. Методические рекомендации по изучению коллекции многолетних кормовых культур. – Ленинград: ВИР, – 1979. – 41с.;
4. Петриченко В.Ф., Макаренко П.С. Лучне кормовиробництво і насінництво трав. – Вінниця: Діло, 2005. – 228 с.
5. Бабич А.О. Кормові і білкові ресурси світу. – Київ: ДКФ, 1995. – С. 45-127.
6. Гопцій Т.І. Амарант. Біологія. Вирощування. Перспективи використання. – Харків, 1999 – 273 с.
7. Вавилов П.П., Кондратьев А.А. Новые кормовые культуры. – Москва: Россельхозиздат, 1976. – 120 с.;

ФОРМУВАННЯ, ВИВЧЕННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ КОЛЕКЦІЙ

В.Я. Кочерга

Устимовская опытная станция растениеводства

Института растениеводства им. В.Я. Юрьева НААН

с. Устимовка, Глобинский район, Полтавская обл., 39074, Украина

e-mail:uds@kremen.ukrtel.net

ВИДОВОЙ СОСТАВ КОЛЛЕКЦИИ КОРМОВИХ КУЛЬТУР УСТИМОВСКОЙ ОПЫТНОЙ СТАНЦИИ РАСТЕНИЕВОДСТВА

Коллекция кормовых культур Устимовской опытной станции растениеводства насчитывает 1550 коллекционных образцов, которые относятся к 41 культуре 114 ботанических видов. Генофонд коллекции разделен на три группы: бобовые, злаковые, и малораспространенные кормовые культуры. В статье приведен видовой состав коллекции кормовых культур. Дана характеристика сортам бобовых и злаковых культур, которые выращиваются в Полтавской области. Предоставлена детальная информация о коллекции малораспространенных кормовых культур. Приведены результаты многолетнего изучения коллекционных образцов по морфологическим и хозяйственно ценным признакам. Выделены перспективные образцы с высоким уровнем хозяйственно-ценных признаков, которые могут быть использованы как исходный материал в селекции сортов на высокую продуктивность (зеленая масса, сено, семена) облиственность, мощность травостоя, устойчивость к болезням и вредителям.

Ключевые слова: видовой состав, бобовые травы, злаковые травы, малораспространенные травы.

V. Y. Kocherga

Ustymivka Experimental Station for Plant Production of

Plant Production Institute nd. a. V.Ya. Yuryev of NAAS

v. Ustymivka, Globynskyi distr., Poltava reg., 39074, Ukraine

e-mail:uds@kremen.ukrtel.net

SPECIES COMPOSITION OF FORAGE CROPS USTYMIIVKA EXPERIMENTAL STATION OF PLANT PRODUCTION

This collection of green crops of Ustymivka Experimental Station for Plant Production of Plant Production Institute nd. a. V.Ya. Yuryev of NAAS counts 1550 collection standards, that a to 41 culture belong 114 botanical kinds. The gene pool of collection is divided into three groups: to the bob, cereal, and in current use green not crops. Specific composition over of collection of green crops is brought in the article. Description is given to the sorts of leguminous and cereal cultures that is grown in the Poltava area. The detailed information is given about collection of in current use green not crops. Jhe results of many years' studying of collection patterns for morphological and economic-important signs which can be used as an initial material in the sorts selection for a high, productivity (green mass, hay, seeds) leaved, power of herbage, steadiness for dislases and vermins are picked out.

Key words: *species composition, legumes, gramineous, grasses, of rare herbs*